

5773

Torah from Around the World

קמח אין תורה אין ואם תורה אין קמח אין אם
*Zonder levensonderhoud is er geen Tora
en zonder Tora is er geen levensonderhoud.*
(R. Eleazar ben Azarja, Pirké Avot 3:21)

Sjabbat 16 februari 2013 / 6 adar 5773
Sidra Troema, Sjemot [Exodus] 25:1-27:19
Tanach blz. 159-165
Haftara: I Kronieken 22:1-13
Tanach blz. 1741-2
(let op: Gold spreekt over een andere haftara).

Commentaar: rabbijn Miri Gold, Kehilat Birkat Sjalom, een regionale raad die is gevestigd in kibboets Gezer.

Vertaling: Nico Vissel
[Het Engelse origineel](#)

Vorig jaar stierf rabbijn W. Gunther Plaut, z.l., een van de grote rabbijnen en geleerden van onze tijd. Hij was het die het idee ontwikkelde voor *The Torah: A Modern Commentary* en het redigeerde. Het boek ligt op de lessenaar van menige liberaal-joodse synagoge wereldwijd en vormt een belangrijke bron van kennis voor allen die de wekelijkse sidra willen bestuderen. De cadeaus die je in dit boek aantreft zijn de geleerde vertogen en het 'Sprokkelwerk' uit oude en nieuwe bronnen. Aan rabbijn Plaut hebben we het te danken dat de bestudering van Tora zowel voor leken als voor geleerden meer toegankelijk en betekenisvol is gemaakt.

Zijn commentaar op de sidra van deze week - Troema - inspireert mij. Zoals bij elk Toragedeelte is er de hoop dat eenieder zich bewust wordt van zijn mogelijkheden om zijn persoonlijke inzichten en begrip toe te passen op ons begrip van de Tora en op de bijbehorende haftarat (delen uit de Profetenboeken).

Deze week vinden we treffende overeenkomsten tussen de sidra die de bouw van de draagbare ark, het tabernakel of *Mishkan*, beschrijft (wat letterlijk 'woning' betekent) en het

stuk uit de profeten - uit 1 Koningen - waarin de bouw van de Tempel in Jeruzalem door koning Sjlomo wordt beschreven. We danken rabbi Plaut ervoor dat hij in de nieuwe, herziene uitgave van zijn boek uit 2005 beide stukken direct achter elkaar heeft geplaatst, zodat we gemakkelijk de overeenkomsten kunnen vinden, die dikwijls de relatie tussen de Tora en het stuk uit de Profetenboeken bepalen.

In het begin van deze sidra, die volgt op de dramatische gebeurtenis van de ontvangst van de Tora op Sinai (sidra Jitro) en op de opsomming van talloze bijkomende regels (sidra Misjpatiem) lezen we: „De Eeuwige sprak tot Mosje: ‘Zeg het volk Israël dat ze Mij giften moeten brengen; je moet gaven voor Mij accepteren van ieder mens wiens hart daartoe bewogen is.’” (Exodus 25:1-2) *Gaven* is de vertaling van het woord ‘*troema*’, dat in modern Hebreeuws contributie of bijdrage betekent. ‘Gaven brengen’ is de vertaling van ‘*wajikchoe li troema*’, wat letterlijk betekent ‘*neem Mij gaven*’. Na ieder Toragedeelte volgt in Plauts boek het ‘Sprokkelwerk’ (Gleanings) en daar staat: „God zei: ‘Neem gaven van Mij’. Want als Israël de Tora en het Tabernakel ontvangt, krijgt het Mij ook. Daarom staat er ‘*neem Mij*’.” (Midrasj Exodus Rabba 33:6)

Uit de Mussar literatuur (Itturei Torah, deel III, blz. 201) leren we dat nemen en geven naast elkaar staan, hij die geeft ondervindt hoe het voelt om een gift aan te nemen. Door iets te *geven*, *neemt* men het speciale gevoel dat je krijgt door iemand iets te geven. Het gebeurt nog al eens dat mensen je vertellen dat door het geven van tzedaka of door het verrichten van een vriendelijke daad zij zelf onnoemelijk meer ontvangen. Wie geeft raakt misschien iets kwijt, maar krijgt daardoor een veel groter gevoel van voldoening terug.

Een mogelijke verklaring voor Sjmot 25:8: „Laat ze een heiligdom voor Mij bouwen, zodat Ik tussen hen kan verblijven” is te vinden in deze geest van geven om het Misjkan te bouwen. De Malbim legt er de nadruk op, dat *tussen hen* betekent ‘het volk’ en dat God niet in een bouwsel verblijft, maar onder de mensen. De Malbim zegt dat ieder van ons een tabernakel in zijn hart moet bouwen, waar God in kan verblijven. (De Malbim was een rabbijn en bijbelverklaarder uit de 19e eeuw. Zijn bijnaam is gevormd uit zijn initialen: Meir Loeb ben Jehiel Michael).

Ter vergelijking, in de haftara uit I Koningen (6:13) staat: „en Ik zal onder het volk van Israël wonen en mijn volk Israël nooit in de steek laten.”

De pas bevrijde slaven die geoefend waren in het bouwen van de pyramiden voor de farao konden nu hun vaardigheden gebruiken om een heiligdom te bouwen, om zo God te danken voor hun redding. Door een ‘woonplaats’ voor God tussen hen te maken, creëerden ze in werkelijkheid het begin van een nauw verweven gemeenschap, waarin Gods aanwezigheid hen voortdurend zou herinneren aan de geboden, wetten en regels die hen door het dagelijkse leven zouden gidsen.

Op dezelfde wijze vormen en voeden wij als progressieve Joden wereldwijd heilige gemeenschappen, waarin we zowel fysiek als spiritueel en ethisch kunnen verblijven. Wij ervaren een leven dat is gebaseerd op de Tora niet alleen in de synagogen, maar ook met burens (‘*sjecheen*’ is het Hebreeuwse woord voor ‘buurman/vrouw’ en komt van dezelfde woordstam als ‘*misjkan*’), en als burgers van het land waarin we leven.

Onze *troema*, bijdrage aan het progressieve Jodendom, houdt ook in dat we een democratisch en pluriform Israël opbouwen, waarin we allen in harmonie en verscheidenheid kunnen verblijven. We hebben in het verleden gezien dat als we met één stem spreken we invloed

konden uitoefenen op een beleid en zo ons recht beschermen om ons Jodendom op een egalitaire, tolerante manier te beleven, met de nadruk op sociale rechtvaardigheid. We hebben vooruitgang geboekt, maar het werk is niet af. In de procedure die aanhangig werd gemaakt bij de Hoge Raad van Israël, waarin ik de staat Israël in 2005 vroeg om erkenning als rabbijn van mijn Joodse Gemeente, is positief beslist, maar de uitvoering door de staat laat op zich wachten. De beweging om alleen de orthodoxe gioer te erkennen staat slechts op een zacht pitje, maar dat is tijdelijk. Israëlische burgers die door de orthodoxie niet als Jood worden erkend, kunnen in Israël niet wettig trouwen. De zedelijkheidswetgeving tast het recht van de burger aan om in de bus een plek te kiezen om te zitten.

We moeten ons allen afvragen wat onze *troema* is, onze bijdrage aan een rechtvaardige en meedogende gemeenschap. Zoals de Torat Mosje (Rabbi Mosje Alshich uit Tsfat, 16e eeuw) verklaarde: „De bereidheid van ons hart, die kunnen we als gave brengen.” (‘Sprokkelwerk’/Gleanings, Parasjat Trumah).

[De Nederlandse vertaling komt niet helemaal overeen met de Engelse tekst, omdat deze uit 2012 stamt en er inmiddels enkele ontwikkelingen zijn opgetreden. Redactie].